

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén“ nyomdája.

A hitelszövetkezetekről *)

Ezzel a címmel Vajda Ferencz egy szerfelett sajtóságos (hogy úgy mondjam komiko-tragikus) hangulatu cikkkel lépi meg a világot és minden ő jóakaró barátját az erdélyi Protestáns Közlöny legutóbbi számában.

Ha a csufolódás volna kenyerem, azt mondanám rá az adomabeli bakával, hogy Vajda Ferencz ezt a cikket megírni megírhatta ugyan, de bizonyosan — nem olvasta el.

Mert annyi ellent, és semmit mondást három kis hasábon ilyen komoly tárgyról csak egy olyan művésziesen logikátlan elme hordhat össze, a minőnek én legalább eddig Vajda Ferencz urat — nem ösmertem. Mintha egy „Szentivánéji álom“-beli Puck üzte volna vele a maga ördögösen hamis játékát, hogy a Zuboly álarcát ő maga önkényt nyomja a fejére éppen most, mikor az országos gazdaságkongresszus alkalmából a hitelszövetkezetek minden kritikán felül álló áldásos voltát mint ilyet, az ország legjobbjai mutatják fel a nemzet színe előtt és mikor ezért őket az egész ország komoly szavu és ellenőrizni minden dologban készen álló hazafias sajtója a legosztatlanabb elismerésben részesíti.

Tagadta volna meg legalább Vajda ur ama 12-ik tanítványnak mondott szavakat, hogy „a mit akarsz cselekedni, hamar cselekedjed.“ Rosszabbkor soha rosszul nem kezdettek még valamit, mint a mit Vajda Ferencz ur akar most kezdeni a szövetkezetek ellen.

Különben (a mint maga is ismételtlen hangsulyozza) ő maga sincs tisztában azal egész cikke folyamán, hogy áldja-e vagy szidja, pártolja-e vagy ellenezze, a hitelszövetkezeteket; kezdjen-e ellenük valamit, vagy ne kezdjen?

Hát kedves Vajda ur, ne kezdjen!

A görgegyi egyházmegye amaz „igen tisztelt algondnoka,“ a kit ön emleget a Csel. XXVI. 28 (és nem 27-ik) verséve, kapcsolatban nagyon szépen elmondhatná önnek azt a mit Pál felelt Agrippának folytatólagosan a 29-ik versben, hogy t. i. „kivánván az Istentől, hogy nemcsak te, hanem mindenek lettek volna olyanok mint én, — ez egy leszidásomtól megválva.“ Kedves Vajda kollegám! Eppen pünköszt szombatja van most, mikor itt falusi ma-

gányomban, a hol négy éve van már virágzó hitelszövetkezet, az ön csodálatosan összevissza cikkét olvastam (bocsásson meg e kifejezésért, de csakugyan nincs más jelzőm reá,) sem időm sem kedvem tehát sokat foglalkozni az ön csinálnak látszó jeremiádaival, de engedje meg, hogy egy pár nagyonis „képzelt“ aggodalmának — ha bár rövidesen is, mégis a szeme közé nézzek.

Olyanformán kezdi ön, mint Cassius Caesar holtteste fölött: „Brutus derék, Brutus rendkívüli derék férfiú.“ A hitelszövetkezetekről írott kifogásait — de ezt már csakugyan érdemtelenül — a keresztyénség eszméjének elterjedésével hozza ön kapcsolatba. „Mint akkor, írja ön, egy tetszetős eszme járja be mostanában a társadalmat és hódít mindenfelé.“

Ez ellen a „tetszetős“ és „hódító“ eszme ellen kell önnek aggodalmaskodó arccal felemelnie a szavát. Miért? Hát ön szépen megfelel erre: „Mert a legfőbb céllal, a tagok erkölcsi és anyagi jólétének fejlesztésével — a mint ön kifejezi magát — úgy tetszik nekünk, hogy többet akarnak szolgálni, mint a mennyit tényleg meg is valósíthatnak.“ Ugyan, ugyan!! Ezzel az indokolással mint ha csakugyan érteném a keresztyénség kolosszal horderejű eszméivel való összehasonlítás szükségét; (anélkül persze, hogy hízélgés képében elismerhetném a hasonlat jogosultságát,) mert hiszen a keresztyénség is, „ugy tetszik nekünk, hogy többet akar szolgálni mint a mennyit tényleg meg is valósíthat,“ mikor pl. azt kívánja tőlünk, hogy „legyetek tökéletesek mint a ti menyéi Atyátok tökéletes.“

Ne tréfáljunk mi ilyen komoly dolgokkal kedves atyámfia Vajda Ferencz! Avagy azért, hogy a keresztyénség áldásos voltával (hogy ennél az óriási példánál maradjunk) egyesek egyszer és másszor az idők folyamán visszaéltek: követ dobnánk-e általában a keresztyénségre?? A tüzet ki akarná kivetni végkép a viiágból vagy áldásos voltát csak kétségbe vonni is azon az alapon, mert hiszen sokszor egész városokat fölemeszt? ne hajigálódzunk így édes atyámfia, tudva, a szavakkal; kárt a nap is tehet épp úgy, mint az anyai szeretet, vagy akár a hitelszövetkezet, de azért okos ember nem fog mindjárt sem az egyikre sem a másira „pereat“-ot kiáltani.

Különben, és ezt már csakugyan a leg-összintébb fölvilágosításképp akarom csak idevetni az ön számára, a szövetkezetek alapszabályai úgy vannak megalkotva, hogy az egésztest csupa (írni és olvasni tudó) földmivelő emberek is bizvást el-

tudjuk bárhol vezetni és a hatosos befizetéseket akár heti akár — mint nálunk van — havi összegekben annál rendi és módja szerint elkönyvelték. Hogy aztán az évi mérleget a központról lejövő rendes könyvvezető állítja minden félév végén össze, ezt találná ön valami olyan lealázó dolognak, a mi miatt önérzetes lelkész nem lehet még csak felügyelője sem az illető szövetkezetnek??

Ugyan édes kollegám Saul, minek rugódozol az ösztön ellen? Roppant komikus dolog önnek is, meg más papnak is a „központi generalis“ parancsát emlegetni mint lealázó dolgot akkor, mikor a hitelszövetkezetnél, mint felügyelő (mert ez a legmegfelelőbb és leggyakoribb tiszte a helybeli papnak) soha senkinek alá vetve nincs, csak tiszte szerint évente kétszer (két órán át) felülvizsgálja a fél-évi számadásokat!

Az ön cikkének egy (eredetét tekintve nagyon megmosolyogni valón gyanus, (hogy ne mondjam: naiv) passzusára engedje meg kedves kollegám, hogy a bizonyos mély hallgatással válaszoljak, a mivel a magam papi állásán keresztül tekintve, az ön papi állásának is tartozom.

Ez a passzus pedig a következő: „Még nincsenek határozott adataim, de valami olyasmit hallottam egy községtől, melynek hitelszövetkezete van, hogy vasárnaponként három-négy annyi sör kél el, mint ezelőtt.“ Tehát „még nincsenek határozott adatai,“ de hát egy községről „valami olyasmit“ hallott . . . Mi ez?? Sokkal többre becsülöm kedves kollegám önt is meg e lapok t. olvasóit is, sem minthogy az ilyen hangra reflektáljak; annál kevésbé, hogy arra érdeme szerint válaszoljak. „Ugy hallom“-ból olyasmikből nem hozzám illő dolog valamit építeni. Ezt bizonyára ön éppen olyan jól tudja, mint én.

A mit végezetre ön a református pap hivatásáról beszél, hogy „a pap legyen az ő gyülekezetében apostol,“ hogy legyen „anyagilag független az ő hiveitől,“ hogy hirdesse a keresztyénséget, mely „az élet szolgálatában áll:“ hát ezekre én is azt mondom, hogy ezek, mind igazak és ámenek. Csak hogy más következtetést vonok le belőlük mint ön. Nem azt, hogy minden s olyan dolgaiktól, mely a gyakorlati életre, hogy úgy mondjam a megélhetésre vonatkozik, száz mérföldre távol tartsam magamat; sem azt hogy csak az igehirdetéssel, tehát hetenként egy-két órára legyenek papjuk csupán (mert így tenném azt a mit ön fontoskodva felhoz, hogy vizet predikálván bort igyam:) hanem úgy, hogy enyém legyen,

*) Vajda ur cikkétől az önszegélyző szövetkezeteknek a királyhágóntuli részekben nagyon szépen fejlődő ügyét féltik az érdeklődők. Mi, kik ez eszme valószínűségi annyira lelkiünkön viseljük, föl hívjuk olvasóink figyelmét e cikkre, melynek közlésére egyenesen föl-kérítettünk, mert Vajda ur aggodalmait mi is alaptalanoknak tartjuk; a cikk hevesebb hangját mentse ki az egyszerűség nagyságá. Szerk.

Tompával — az én népem jó és balsorsának fele s örüljek, sirjak résztvevőn vele.

Igy, így kedves kollegám! Az erős talajt így nem fogjuk sem ön sem én, kirugni a lábunk alól. A mi mesterünk nem csak prédikált. Járt, kelt, gyógyított, jót tett és munkált mindenfelé mignem elmondhatta jó lelkiismerettel, hogy „elvégeztem atyám, a munkát, a melyet reám bízál.” O legyen a mi mintaképünk Ő!

Utoljára (az egész cikkét betetőző ellentmondás aképp) azt mondja kollega uram, „hogy óhajtom, hogy virágozzanak a hitelszövetkezetek.” Lám ha csak ennyit mond bizony, bizony sokkal többet mond vala! Mert a főntebbiek után újra ez az adomabeli áldás jut önkénytelen az olvasó eszébe, hogy „nohát áldjon meg az Isten, de úgy ahogy — én kívánom.”

Ne bántsuk mi kedves kollegám, azokat a hitelszövetkezeteket. Ne tekintgessünk gyanus szemmel azok felé a jó indulatu emberek felé, a kik talán anyagi áldozatok árán is, de mindenesetre sok fizikai idő és erőbeli vesződségükkel nekünk papoknak önkénytelen jóakaró munkatársaink szegődnek a nép anyagi és erkölcsi boldogítására.

Az ön cikke kedves kollégám, egészen alkalmas arra, hogy Pythia-szerű itéleteivel legalább is zavarba hozza az esetleg még eddig habozó de különben a vezetésre hivatott tényezőket a hitelszövetkezetek alapításában.

Ezért kellett nekem legalább ennyicske tiltakozó szót mondanom örökké csak prédikálnunk és néznünk az égre: kevés. Tégy, hass, munkálj, a hol csak tudsz, mert rád üt a szózat, hogy „mit állasz ott, nézvé az égre?!”

Különben a szentlélek munkás ereje szálljon mindenikünkre!

Egy görgegyi pap.

KÖZÉLET.

Az Emke közgyűlése.*)

Az Emke f. hó 4-én Székely-Udvarhelyen tartotta meg az évi közgyűlését, melyen egyszersmind 10 éves fennállásának jubileumát is megünnepelte.

A közgyűlést zenés mise, majd a ref. templomban rövid ima előzte meg s nyomban az egyszerű ref. imaház padsorai között meg is kezdették a tanácskozásokat. Az Emke elnöke, Bethlen Gábor gróf nyitotta meg, hosszabb beszéddel. A gróf keserű szemrehányásokkal kezdte beszédét. Szomorú dolognak tartja, hogy a magyar hazában, ezer évi fennállás után, társadalmilag kell szövetkezni fajunk védelmére s emiatt a társadalom egyes rétegeiben nemcsak közönnyel, de chauvinismust emlegető ellenszenvvel is küzdeni kell. A panaszból a kormányoknak is kijut. Eddig is lanyhán vette az Emke ügyeit a kormány utóbbi időben, nemhogy segítségünkre volna hazafias törekvéseinkben, hanem már a jó indulatu semlegességéből odáig ment, hogy még az eddig részestített támogatásait is megvonta részben. Ezután még a nagy halottokról, különösen Kun Kocsárd grófról és Kovács Ödön dról emlékezett meg s a jubiláris közgyűlést megnyitotta.

Sándor József alelnök titkár, az üdvözlő iratok felolvasása után 145 lapra terjedő nyomtatott beszámolóját ismertette rövid kivonatban. Rövid visszapillantást vet az egyesület alakulásának s 10 éves múltjának történetére s aztán az anyagiakra tér át. Évenként átlag 100,000 frtot tőkésítették az évi segélyezések után fölmaradt jövedelmekből. Így a törzsvagyont 1,162,349 frt 20 kr. Ehez járulnak még más tőkésítés alatt lévő összegek, melyeknek csatolásával rohamosan nő a második millió. Ma

* Múlt számunkból a közlendők halmaza miatt maradt ki.

62,923 frt 24 krt fordíthat egy éven át céljaira. Működésének megkezdése óta 370,568 frtot tényleg fel is használt kulturális céljaira. Ezen kívül 100,000 frtra megy az olcsó kölcsön összegek értéke, 500,000 frtra az, amit az erdélyi kis ipar az Emke révén kapott. 170 községben 230 népnevelési intézetet tart, nem említve a számtalan intézetet, melyeket segélyben részesít s a sok ösztön- és jutalomdíjat, melyet tanulóknak és tanítóknak nyújt. — A tagok száma 14,527, kik közül 72 örökös, 1861 alapító, 9024 rendes, 3570 pártoló. Örövendetes dolog, hogy a nagyobb tagsági kategóriába tartozók száma mindig nő.

Az általános kíváncsisággal várt ünnepi beszédek következtek a titkári beszámoló után.

Berzeviczy beszélt óriási hatással az iskolák nemzeti hivatásáról. Bethlen beszédére, némileg válaszul hangsúlyozta, hogy az állam magában mindent nem valósíthat meg, a társadalomra is fontos feladatok várnak.

Berzeviczy után Apponyi beszélt, szintén némi politikai kesernyességgel kifogásolta a kormányt, mely nem tesz eleget a magyar nemzeti eszme érdekében, nem gyámolítja az Emkét, pedig az volna óhajtandó, ha évente segélyezné annyival, amennyit egész tőkéje tesz ki, annyival is inkább, mivel az egyesület jó részben állami feladatot teljesít.

Horváth Gyula ismét a társadalom kötelességeiről szólt. Utalt arra, hogy a multban, mikor a Királyhágón innen csak tengett a nemzeti élet s már-már kihálóban volt, Erdélyből vittek be hazafiságot és erőt. Most a fenyegetett Erdélynek van szüksége erre és Magyarországból jönnek ide a magyarság támogatására, a nagy magyar nemzeti létküzdelem megvívásához.

A nagy székely, Ugron is bevált szokásos lelkesedésével. Beszédének az volt gondolata, hogy a módos magyarságnak ide kell jönni földet vásárolni, hogy a területek és a befolyás magyar kezekben maradjanak.

A nagy szónoklatok után foglalkoztak az alapszabályok módosításának az eszméjével is, de az eddigi szabályok változatlanul hagyásában állapodtak meg.

A közgyűlést nagy közebed és hangverseny követte.

A véletlen szeszélye, vagy előre készített terv eredménye volt az, hogy a román liga is e napon tartotta közgyűlését Bukarestben. Emkén dicsőségére legyen megjegyzve az, hogy óriási magaslaton áll a miénk ama felett, még akkor is, ha az ő álláspontjukra helyezkedünk is a megbirálásnál, de az összehasonlítás még sem lesz egészen felesleges. A ligát a román társadalom nyugodtabb és európaiilag számbavetőbb tagjai az irredentista törekvések és politikai üzemek miatt részben ott hagyták, részben kilépni készülnek belőle. Sajnos, az Emke gyűlésein is a szónoklatokon félreismerhetetlen ellenzéki hang uralkodott. Egész csapatban állottak ki az ellenzéki szónokok az egy Berzeviczyvel szinte szembe állva. S amellett az sem egészen ismeretlen előtűnik, hogy pl. az erdélyi hivatalos ref. egyházzal szemben egy és más ténykedésnél — az indító okok igazságát nem kutatjuk és bíráljuk — olykor olykor az Emkét állítják oda. Ezért, amennyiben a kormány nem támogatja az együletet, nem gondoljuk, hogy nem eléle okok hatottak-e közre? E szavaink nem akarnak gyanúsítások lenni. Szívesen elismerjük azt is, ha talán csakugyan így állna a dolog, hogy mindennek csak egyszerű félreértés az oka, mely abból a tényből eredt, hogy a vezetőség élén ellenzéki férfiak állanak s az egyén az állástól elválaszthatatlan. De éppen ezért a legszélsőig vitt ovatosság, az ügy érdekében nem ajánlható eléggé. Az Emke nagy céljait a napi pártpolitika belevegyítésével nem szabad kockáztatni; e téren minden magyar nak, bármily párti legyen is, egyesülni kell.

EGYHÁZI ÉLET.

Egyházi Aranykönyv. Róm. kat. főur Gr. Andrásy Dénes a pelsőci ev. ref. egyház régi temploma és tornya helyreállítására 2000 frtot adományozott. Ez adomány becse annál inkább növekedik értékben, mennél inkább érezzük romboló hatását az ultramontán főurak ker. felekezeteket egymástól eltávolítani célzó törekvésének. Mert míg ez szétválaszt, addig

amaz egyesít a felekezeti elfogultságon felül emelkedő ker. szeretet által.

Szijaártó Sámuel királyi tanácsos végrendelete által a losonci ev. ref. egyház 20,000 frtot, két házat és földbirtokot, — a magyar prot. irod. társaság 400 frtot, — a pápai ev. ref. felső leányiskola 500 frtot, — a budai ref. templom 600 frtot, — a m. tud. Akadémia abszolút becsü. dráma és színmű jutalmazására 1000 frtot nyert. A nemeslelkű végrendelező hagyománya mintegy 40,000—50,000 ftra megy.

Püspöki látogatás. Kiss Áron püspök, Jók István tiszántúli gimn. felügyelő kíséretében, május hó 20—23. napjain látogatást tett Nagy- és Felső-Bányán és Erdőszáda főkegyházban, hol gr. Dégenfeld Sándor ev. ref. buzgó főur lakik. Az ősz püspök fogadtatása érdemeihez méltó, de legkülönösebben lelkes volt az Nagyányán, hol a tiszteletére adott ebéd a művelt város nagy intelligenciája felekezeti különbség nélkül megjelent az ünnepelt férfiú tiszteletére.

Templom felavatás. Szolnok városban az ev. ref. egyház örömmünepet tartott f. hó 9-én. Ekkor avatták föl szízes új templomát, melyhez tíz éven át gyűlt a szükséges nagy összeg. Az építés 1893. szeptember hóban vette kezdetét, s a mult év december havában nyerte befejezését — Sztchló Ottó fővárosi műépítész terve szerint. Alkalmi beszédet tartott Simon Ferenc jászberényi lelkész; Csekey István helybeli lelkész, Ádám Kálmán esperes. Énekelt a gyülekezet megnyitva és bezárólag, közben a vasuti dalkör.

Ad maiorem Dei gloriam. A minden tisztességet felejtő vakhitnek újabb szomorú példáját adta Széhas László duna-szerdahelyi r. kat. káplán az Erdély igazságügyi miniszter tiszteletére történt városi kivilágítás és faklyásmenet alkalmából. Minthogy tisztességes lelkész szótárból hiányoznak azok a szavak, melyekből az ő kifejezései vannak alkotva: kénytelenek vagyunk az ő szavait reprodukálni, melyek töle a szószékről oly épületesen hangzóak: „a faklyák fénye megvilágítja a pokol felé vezető utat és élesíti a pokol tüzet azok számára, akik a liberális miniszter mellett tüntettek. Azok a hitsegő pogányok hereszteljék meg gyermekeiket a sakternél és gyónjanak a végrehajtónál.” A hitehagyott cím kijárt magának a miniszternek is. De kijárt volna tisz. káplán urnak is a méltán megbotránkozott templomi közönség részéről, ha a káplán urnál nemesebb gondolkodásában a szent helyet többre nem becsüli, mintsem magához illőnek tartsa — a káplán ur beszédére ott mindjárt tettel reflektálni. — De eljött az ideje ennek is, midőn a dühében féltvevesztett fanatikus a kivilágításban is résztvette tisztas öreg plébánosát, ki őt szemrehányással illette viselkedéséért — „te hitvány kutya, te — szentségtörő” címekekkel traktálta, s „úgy felpofozok...” fenyegetéssel támadta vissza. A mélyen megbántott katolikus közérzet ugyanis egy a bántalom elleni visszatevés melegeben összehívott népgyűlésen meg — s határozottan a káplán ur ellen, s faklyásmenet adásában a bántalmazott plébános mellett nyilatkozott tisztán katolikus vallásuk által rendezve. Megtették egyszersmind a lépések mind plébános, mind a katolikus egyháztagok részéről, hogy az a róm. kat. egyház hazafiúságára és közérköcsi érzetére gyalázatot hozni képes káplán onnan eltávolíttassék. Hol fogja aztán hazafiságot és testvériséget levetkezett fanatizmusával Isten nagyobb dicsőséget munkálni?

Nem messze áll ehhez a pozsony-püspöki plébános Kudlik János, ki az egyház nagylelkű pátronusa, gróf Draskovich János ellen, mert a polgári házasságot, sőt a többi egyh. reform javaslatokat is megszavazta — követetteti el az által kvalifikálhatlan hálátlanságot, hogy nemcsak az őt bizalomra érdemesítő gróffal szakított meg minden összeköttetést, hanem a grófi gyermekektől is megtagadta a hitoktatást. S miután káplánját is bevonta a piszkos akcióba s ez a templomban tartott beszédeivel is megbotránkozott a grófi nemesen érző lelket — elvonult a templomtól s külön építendő kápolnában végzendő istentiszteleteit. — A fanatikus plébánosra és segédjére azonban ez az elvonulás, mely annyival megdöbbentőbb lehetne, mert művelt pátronus és közjótékonságu főuri család által történik: nem hat semmit; sőt azt tartják, hogy Isten nagyobb dicsőségére szolgál, mert ellenben zabolat vetnének dühök.

nek s féktelen nyelvüknek. Nem és nem!... folytatják tovább botránkozató kirohanásaikat. Így pünkösdi másodnapján, midőn Sággy Gyula a somorjai kerület országgyűlési képviselője, Püspökin beszámolóját tartotta — a malasztal telített lelkipásztor, a békeesség felkent apostola Kudlik felugorva, ökölszorított kezekkel hirdette, hogy „nem fog nyugodni, hanem feszüllettel kezében, számon fog járni faluról-falura és buzditani a szent háborúra; de neki férfiak nem kellene, mert azok istentelene, buták mindenütt akár csak a püspökiek, — kiket pedig közbe legyen mondva ő tanít és növel, — hanem az asszonyok kellene — ezek lesznek hajlandók sodrófával, főzőhandlallal, piszkafával leverni a kormányt és mindazt amit leverni kell.» A káplán ur tódította s ujjal mutatva a főszolgabíróra, beszélt a „kormány vérebeiről.» Hogy lehurrogta a hallgató közönség s hogy a főszolgabíró elég nemeslelkű volt megvédelmezni a nép méltó dühétől, elég ez... vagy annak a szolgabírónak az a találó ugyan, de gyöngye megtorlása, hogy a tisztelendő ur beszédjét pásztorhoz ugyan igen, de lelkipásztorhoz nem illőnek nyilatkozta? Hol van a kormány, hogy oda szállíttassa azokat, hova valók a fanatizmus örültjei is?!!

Baltik Frigyes a dunáninneni kerület püspökét, ki eddig a lipótszentmiklósi egyház lelkésze volt, a balassa-gyarmati előkelő gyülekezet lelkészévé e hó 9-én egyhangulag megválasztották. Szívünkben üdvözljük a hozzá méltó helyes Dunáninneni hazafias, mély tudományyal, hittel és buzgósággal ékes püspökét; üdvözljük e választásért Balassa-Gyarmatot. Az ág. ev. zsinat által alkotott új területi beosztás most lesz már teljesen befejezve, mert Baltik püspök volt lakóhelye a tiszai egyházkerületbe, Zelenka Pál püspökségéhez csatoltatik.

Prezbiter-választás volt a sárospataki ev. ref. egyházban e hó 9-én vasárnap; két prezbiteri állás volt betöltendő, melyekre dr. Bartha Béla jogtanár és Molnár János iparos választották meg.

Ötven éves lelkészi jubileumot rendez a n.-károlyi ev. ref. egyház, szeretett lelkésze: Asztalos György tiszteletére. Ez ünnepélyen az egész város részvételével van hivatva, hiszen ő írta meg N.-Károly város történetét is, melynek első kötete már a sajtót elhagyta.

A rimaszombati lelkészi állomásra f. hó 19-én szavazattöbbséggel Czinke István erdőbényei lelkész választották meg. Üdvözljük mind az egyházat a szerencsés választás, mind a választott lelkészt érdemei méltányoltatása alkalmából.

Protestáns sajtó-irodát nyit s »Protestáns-sajtó« cím alatt könyvnyomatos ujságot adki június 1-i felhívás szerint Péntek Ferenc buda-pestben — mint a prot. sajtó-iroda főnöke. A felhívás Szász Károly ref. püspökkel is közöltetvén — az arra vezetett sajtókezű elismerésével a vállalatot ajánlásra méltónak találta. A megélhetésére előreszámított egyházker. segélyeket megnyeri-e? — abban tapasztalatból kétkedünk; sőt abban is, hogy a kívánt gyors távirati tudósítások — lelkészek részéről sűrűn s bérmentve küldessenek. Pedig a cél, hogy helyesen informálja a prot. ügyekről a napilapokat — helyes.

TANÜGY.

A rektorválasztás a budapesti egyetemen, a beadott 15 szavazat közül esvén dr. Lengyel Bélára 8, mindjárt az első próbán esdött.

Dr. Lengyel Béla 1840-ben szül. Körös-Ladányon. A mérnöki pályára készült, majd teljesen a vegyészeti pályára szentelte magát. Heidelbergben Bunzsu tanár asszisztense volt. A budapesti tud. egyetemhez 1877-ben nevezték ki rendes tanárra. A vegytant tanítja és igazgatója a II. kémiai intézetnek. A bölcsészeti karnak már volt dékánja. Számos becses szakmunkát írt; szerkesztette a „Természettudományi Közöny«-t. Érdemei elismerésül az Akadémia tagjává választotta. Lengyel egyike legképzettebb tudósainknak; emellett igen népszerű tanár az egyetemen, szeptember elsején foglalja el hivatalát.

A sárospataki főiskola köréből. E hó 21-én délelőtt 9 órakor a vizsgálatok fo-

lyama alatt a főiskola előjárósága, tanári kara és tanuló ifjúsága a kegyelet nemes kötelességének fog áldozni. Néhai tanára, Tarnóczy Tivadar fölött fog Buza János főiskolai főgimnáziumi tanár emlékbeszédet tartani. A kidőlt munkás emléket kegyelettel őrzőket mi is kérjük, hogy ez emlékünnepeken jelenjenek meg.

Kazinczy-ünnepély Széphalmon. A M. T. Akadémia által kitűzött Kazinczy-pályadíjak kiosztása végett a sárospataki főiskola s állami tanítóképző és a s.-a.-ujhelyi r. kat. főgimnázium által évenként együttesen tartani szokott emlékünnepeit szerdán, e hó 12-én leend.

A nagy-enyedi Bethlen-kollégium tanárai és növendékei, a nagyvárad ker. tornaverseny végezte után, honnan győzelemkoszorúsan távoztak, meglátogatták Debrecen városát és a ref. kollégiumot. Útjuk már a Nagy-Kun-ságon keresztül, melyet Karcagtól kezdve Madarason s aztán a Hortobágyon át részint gyalog, részint szekeren tettek meg, nemcsak diadalmenet, hanem az alföldi síkságon a bércecs haza ilyet nem látott fiaira tanulságos is. Hálásan és gyönyörrel fognak visszaemlékezni a magyar vendégszeretet és testvéri fogadtatásra, melyben mindenütt is ugyan, de Debrecenben kiválólag résztvettek. Hoffmann Ferenc VII. oszt. tanuló volt különösen az, ki az enyedik nagyvárad diadalát kivívni segítette. Az alig 17 éves ifúnak talán a kivívott győzelmi jelvényeknél is jobban esett az az ölelés, melyben Váró Ferenc, a nagy-enyedi kollégium büszkeségét — mert nemcsak első tornász, hanem osztályának is elsője a szegény ref. tanítói árva fiú — szorította keblére. Szép, tanuságos és kedvező eredményű a különböző hazai iskolák növendékeinek ilyen találkozására, a kölcsönös becsülés és szeretet láncával összefűzve, egy néma, de annál maradandóbb becsű fogadást tesznek, hogy mindannyian a közös magyar hazának — a műveltség, szabad-érzésben s lelkes és áldozatkész honszeretben versenyző méltó fiaik legyenek. Magyarország ifjúságára nézve nem is lehet magasztosabb verseny!

IRODALOM, MŰVÉSZET

Brabek Ferenc a cseh egyetemen magyar nyelv- és irodalom tanár, ki a magyarok elismerésére a magyar irodalom ismertetőjé, magyar fordításai és cseh nyelven kiadott magyar nyelvtana stb. által sokképen érdemesítette magát, Magyarország vendége, hova ismereteinek gyarapítása végett utazott.

A Széchenyi-kör, Eperjes e nagyfontosságú kulturális egyesületének Évkönyvét adta ki dr. Horváth Ödön, a kör titkárja, la-punknak is kiváló munkatársa. A gazdag tartalmu, szép kiállítású füzetben a következő érdekes és értékes olvasmányokat találjuk: A khinaiak műveltségéről. Irta Lóczy Lajos. Az idegességről. Irta dr. Pávai Vajna Gábor. Titkári jelentés az Eperjesi Széchenyi-Kör 1892-93. és 1893-94. évi működéséről. Irta Latkóczy Mihály. Titkári jelentés az Eperjesi Széchenyi-Kör 1895. április-decemberi működéséről. Jegyzőkönyv az Eperjesi Széchenyi-Körnek 1894. április hó 11-én megtartott közgyűléséről. Jegyzőkönyv az Eperjesi Széchenyi-Kör 1894. dec. 17-én megtartott közgyűléséről. Az Eperjesi Széchenyi-Kör zárszámadása az 1894. évről. Az Eperjesi Széchenyi-Kör költségelőirányzata az 1895. évre. Az Eperjesi Széchenyi-Kör alapszabályai. Az Eperjesi Széchenyi-köri szakválasztmányok ügyrendje s munkaprogramja. Az Eperjesi Széchenyi-Kör tisztviselőinek névsora. Az Eperjesi Széchenyi-Kör tagjainak névsora. A körnek 13 tiszteleti, egy alapító, 682 rendes és családtagja van. Idei költségelőirányzata 3988 frt 74 kr. bevétel s 102 frt pénztári többletet tüntet föl.

„Protestáns Pap.“ Gyakorlati szakközöny f. évi 5. száma (szerkesztik és kiadják: Lágler Sándor ev. pap., Kálmán Dezső ev. ref. pap.) következő tartalommal jelent meg: Canossa Atyámfiai, Testvérek! Pünkösdi első napjára. Pünkösdi második napjára. Isten hatalma a jég-ésőben. A tizparancsolat. Esketési beszéd. Különlélek. Irodalom. Egyházi tiszti választások. Papjelölések. Papválasztások. Halálozások. E folyóirat ára negyedévre 2 korona. Minden küldemény a szerkesztőkhöz Kölesdre (Tolnám) címzendők.

UJDONSÁGOK.

Uj kir. trón. A budai várban, mivel a bécsi Burgban levő trónszék himzsejei a hurcolás által tönkrementek: új aranyozott trónszéket csináltattak, melynek szőnyeget a nőipariskola egy volt tanárnöje készíti többek segítségével. A nagybecsű, körülbelül 40,000 frtba kerülő trónszőnyeg, a budai várpolata célra berendezett helyiségében készül már másfél év óta s a jövő év tavaszán el kell készülnie. Anyagai Párisból, Lyonból kerülnek, mintái a bécsi trónéiból. A műemkek, mely a magyar nőipar fejlettségének lesz ékesen szóló tanúsága: ki lesz állítva az ezredéves kiállításán. A magyar király trónja hátára a kétfejtű sást himzlik, s csak a mennyezet homlokára jön a magyar címer.

A sertés-vész nemcsak Kőbányán pusztít még most is nagy mérvben, hanem az egész országra kiterjedéssel fenyeget, mert valósággal az ország több részére rendeltetett el már a zárlat. Jász-Nagykun-Szolnok megye azonban a földm. miniszter által a zárlat alól feloldatott. A kőbányai sertés-tulajdonosok is valamivel könnyebben lélegzenek, mert az osztrák belügyminiszter megengedi, hogy a St. markai vágóhidra hetenként legföllebb 4000 db. élő sertést szállíthassanak Kőbányáról. A szállítás plombozott vagonokban az állami állatorvosok egészségi bizonyítványa mellett a szállító veszedelmére történik. Ezen engedmény-nyel van kapcsolatban azon körülmény, hogy jun. 8-án Kőbányán a sertéshus kilója 48 kr-ra emelkedett.

Erős viharok, felhőszakadások és jégesők tettek kárt az ország különböző vidékein. Így amár ismertetett Sopron-megyén kívül Torontál-megyében Lajosfalván, Udvarhely-megyében — Homoród-Sz. Pálon, Zalamegyében Csabrendeken, Sopron-megyében ismét Lakfalván, Pest-megyében Bián stb.

Sáska-járás előhírnökének tartják a Torontál-megyében jelentkező sáska-madarakat, melyek a sáskák seregét szokták követni. Nagyságra hasonlítanak a közönséges seregélyhez de hátuk, mellük rózsaszínű.

Lukács László, mert hiszen atyját Apán, hol született nem Lukácsinnak, hanem Lukácsnak nevezték — ismét törvényszék előtt állott Szatmáron a folyó hó 7-én Schmidt Sándor főszolgabíró ellen elkövetett rágalmazás és becsület-sértési ügyben. A hirhedt oláh agitátor ezuttal felmentetett, mert rágalmazás nem forog fen, a becsületsértés pedig nem hivatalból üldözendő. A vádat Pongrác debreceni királyi főügyészi helyettes, vádlottat pedig dr. Bredecsán lugosi ügyvéd képviselte.

Dienes Lajos, az őrségi ev. ref. egyház-megye gondnoka ügyvéd és nagybirtokos f. hó 6-án váratlanul elhunyt. 8-án d. u. 4 órakor tetettek hült tetemei örök nyugalomra az egyházas terestyén-szecsódi családi sírboltba. Áldott legyen emléke.

Zichy Jenő ekszpeditiója már máj. 31-én a Kaukáz gerincén áthágva Tifliszbe érkezett.

Fehér holló. Spencer Herbert angol tudós, a »pour le merité« rendjelt visszautasította, mert mint bölcsész elvileg ellentétben áll az olyan csecsebecsékkel való dekorálással. Ritka madár korunkban.

Ember légy készen mindig a halálra mert nem tudod, mikor jön el végórád! Ez intelem igazságát megdöbbentőleg tanítja Simon Mihály czegcei egyházi gondnok szomorú esete, ki f. hó 7-én a padra akarván felmenni, s az alacsony ajtó homlokzatába ütvén fejét, fejéhez kapott s megszedülve hanyatt bukott alá, s holtan terült el a földön. A boncolás nyak-gerinc-törést állapított meg. A 43 éves ember halálát özvegy és 4 kis gyermek gyászolja.

Gyermekének gyilkosa. Lapunk tudósítója írja a következő rémes történetet: Katuscsár Erzsébet hernád-szöledi születésű 24 éves cseléd, gyermekét, amint az megszületett, azonnal a Hernádba ölte. Halászás közben fogták ki a gyermek hulláját a folyóból. A lelketlen anyát a csendőrök azonnal elfogták, kik előtt azt vallotta, hogy e gyermek már harmadik, akit elpusztított. Allítása szerint e vadállati tettek elkövetésében büntársa is van.

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök gyászolja nagybátyját a június 6-án Segesvárott meghalt lécfalvi *Gárfás Domokost*. A 82. évében agyszélhűdésben elhunyt, a vaskorona rend lovagja, az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye főgondnoka, az udvarhelyi ev. ref. kollégium tiszteletbeli főgondnoka, a görvényi ev. ref. egyházmegye 50 évig főgondnoka, az udvarhelyi lótenyész-bizottság elnöke, stb. volt. Június 8-án d. e. 9 órakor a halottas háznál tartott rövid ima után szállítottak földi maradványai Székely-Kereszturra, hol a családi sírkertben 9 év előtt elhunyt neje mellett temették el.

Felhőszakadás miatt *Simontornya* és *Pincehely* között a 40-ik órháznál *Némedi* falu közelében az 1070. számú tehervonat alatt alásülyedt az alámosott vasúti töltés s tizenöt teherkocsi egymásra szaladva, majd felfordulva összetörve esett a töltés mellett felgyülemlt vízbe. Emberéletben nem esett kár, de a szállítmányban tetemes az. A tehervonat után rövid idő múlva jövő vonatok utasai már csak átszállással folytathatták tovább utjukat; de már a közlekedési akadály el van hártva s a magyar államvasutak igazgatósága által konstánt összes kár is csak mintegy 10000 frtnyi. — Ugyancsak roppant felhőszakadás tette tönkre Sopronból jövő távirat szerint *Kabold* községet, hol több ház elpusztult s több mint száz községi lakost nem találnak.

Ellentétek. *Szemnevez* Emil ellenében — kit az esküdtszék mint a »Magyar Állam« felőlös szerkesztőjét a »Consummatum est« című királysértő cikkeért vétkesnek mondott ki s a törvényszék kilenc havi államfogházra ítélte — a katonatiszti gyűlés a becsületbírósi eljárás megindítását nem tartja szükségesnek.

Ellentétbe jött a kolozsvári kaszinóval, mely *Klebersperg Zdenkót* kigolyózta, a budapesti Nemzeti Kaszinó is, mely ellenkezően annak nagy többséggel bizalmat szavazott.

Az 1848/49-es honvédek sora ritkul. *Zankó* János honvéd-huszárszázados, ki mint *Vilmos-huszár* életveszélyek közt jött haza *Zsarnay* vezérlete alatt, s az erdélyi csaták hősiessége volt, mint százados, meghalt f. hó 3-án *Márm.-Szigeten* mint nyug. kincstári tiszt. *Temetésére* a honvédegyet *Várady Gábor* vezetése és honvéd-zászló alatt vonult ki. — *Geller Rezső*, 1848/9-iki honvédszázados *Korponán*. — *Szomjas József* szintén 1848/49-es honvédszázados *Buda-pesten*. — *Bernáthfalvi Bernáth* Albert honvéd-huszárezredes 75 éves korában *Nagybányán* hunyt el s Apán tétetett örök nyugalomra, a halálban öt kevéssel, csak május hóban megelőzött neje, a nemeslelkű honleány, báró *Radák Mária* mellé. A boldogult már 1848/49-ben mint *Dembinszky* adjutánsa kitünt vitézségével. A szabadságharc után ő is emigrált *Törökországba*, majd *London* és *Amerikába*. Visszajöven az új honvédségnél, mint őrnagy újra kezelte katonai pályáját: s mint ezredes lépett nyugalomba. Sirja felett kegyelettel őrködik a hazafiai tisztelet és a gyermeki szeretet, s nem lesz elhagyatva, mert a hálás leány *bernáthfalvi Bernáth Berta* lipótszentiványi Szentiványi Gyuláné és kedves unokái fogják ápolni az együtt szunyadó szülőtti nagyszülők hamvai felett a kegyelet virágait. — *Ujhelyi Kálmán* Beregszászon halt meg. Az új honvédségből pedig *Széchi Mór* őrnagy, — a legképzettebb honvéd tisztek egyike hadi író s a honv. miniszteriumban a IV. ügyosztály vezetője *Gleichenbergben* végezte életét.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Türr tábornok a »Messenger d' Athenes« ily cím alatt »Mennyibe került Bismark herceg?« Méltatva Bismark herceg Németország — különösen Poroszország és Hohenzollern ház érdekében kifejtett érdemeit — 125 ezer millióba kerültek mondja, hacsak azon 25 évi bérekét számítjuk is, vagyis azon fegyveres terrorizmust, melyet avégből szerzett, hogy Németország hódításait biztosítsa. Bizony szép összeg pocsekoltatott el, ha tudjuk, hogy még folyvást meg van a robbanó és pusztító anyagok rettenetes tömege, amelynek felgyújtása csak egyetlen szikrába kerül. Mit lehetett volna azzal az összeggel művelni a társadalmi bajok orvoslására, melyek most lidércnyomásként fekszenek

Európán! Egy dolgot lát bizonyosnak, azt t. i., hogy ha az európai hatalmak megmaradnak azon a veszedelmes uton, amelyre léptek, tönkre mennek, mely után a hanyatlás olyan korszaka áll be, mely a művelődés útjára téré kelet inváziójának nyitja meg Európát.

A román kultur-liga kezdi lejárni magát, s elvesztette hitelét, miután kitünt, hogy célja párt cél volt: megbuktatni az uralkodó pártot, s uralomra jutva a trónt s megalkotni egy dunai konföderációt. Maga a király felismerte e veszélyes törekvést s most már teljesülhet forró óhajta: csatlakozni szoroson a hármasszövetséghez, amint azt Románia érdeke is megkívánja s helyreállítani a jó egyetértést magyarok s románok között, melyet a kultur-liga megzavart. Mert szoros szövetség magyarok és románok közt mindkét nemzetre életkérdés s az előbb-utóbb létre jön, mert létre kell jönnie.

Oroszország és a pápa. Régi idő óta első eset, hogy a cár birodalmához tartozó N. Katólikusok főpapjának megengedje a Rómába menetelt. Most megtörtént. *Popiel* varsói érsek ez a szerencsés, kit aztán Rómában igen kitüntetőleg fogadtak. Tisztelettel a szentszék-nél meghatalmazott orosz miniszter *Izuolszki* is nagy ebédet adott s talán pohárköszöntőjének lehet tulajdonítani azt a jelentőséget, hogy ezentul oroszországi kat. papokat gyakrabban fognak látni Rómába. A nagy távolság tehát a keleti és nyugoti egyház közt fogyni látszik, míg valamely eset ismét meg nem semmisíti — mint már annyiszor — a közeledést.

A volt miniszterelnök *Wekerle* sajtóperében a »Duántuli Hírlap« szerkesztője *Barabás Albert* ellen e hó 7. hozott volna ismét a győri esküdtszéki nyilatkozás alapján ítéletet a törvényszék. *Tudvalevő*, hogy már febr. 12. a távolmaradt vádlott hat havi fegháza s 1500 frt pénzbüntetésre ítéltetett; de az végrehajtható nem volt s a sajtó eljárás értelmében a tárgyalást újra megtartani, június 7-én reggel 9 órakor az esküdtszék megalakítván, felolvastatott a vádlevél, mely különösen abban kulminál, hogy a kormány kísérletet tett *Eszterházy Pál* hercegnek a főrendiházi szavazástól visszatartására. — Miután azonban vádlott kijelentette, hogy a hírek aaptalan voltáról meggyőződött s azt mint ilyet visszavonja és sajnálja, hogy *Wekerle* drt e hírral megsértette: az ügyész éles szavakkal elítéli ugyan vádlott eljárását, de miután *Barabás* bocsánatot kért: *Wekerle* felhatalmazása következtében a vádat elejti. *Wekerle* nemes bocsánata a legkedvezőbb benyomást tette a közönségre. A törvényszék következetesen a vádhatóság indítványához képest, a további eljárást beszüntette.

Nem járt ily szerencsésen a »Népszava« újabb sajtóperében *Grossmann Hugó* vádlott, a hódmezővásárhelyi szocialisták elítélése után mult évben »Az elítéltek« című cikk írója, ki az elítélteket martiroknak tüntetve fel, dicsőíti s a formális társadalmi rend ellen is izgat. Nevezett esztergályos segéd szintén nem jelent meg; de a bpesti esküdtszék egyhangulag vétkesnek mondván ki, *Grossmann* a sajtóbíró-ság összbüntetéséppen négy havi fogházra és 50 frt pénzbüntetésre ítélte. Sajtó eljárás értelmében még új tárgyalás leendő, hova vádlott meg nem jelenése esetében hatalom-karral is előállítandó.

Kossuth Ferencet s képviselőtársait, *Eötvös Károlyt*, *Barabás Bélát*, *Károlyi Gábor* gróft és *Hentaller Lajost* nagy ünneppéggel fogadták *Kecskeméten* e hó 19-én. *Kossuth Ferenc* hatalmas beszédet mondott a szabadelvű egyházpolitikáról s a valódi függetlenségéről, mely csak liberális lehet. Nagy hatást ért el *Eötvös Károly* is. A Népkörben 300 teritékes lakoma volt.

A hódmezővásárhelyi földműves munkások szocializmusának életbenléte most azon minden részről veszedelmes tartózkodásban nyilatkozik, hogy bár aratás előtt vannak, még mindaddig semmi munkát nem vállaltak s másokat is a munkavállalástól visszatartanak. Alkalmassint felföldi munkásokra lesz szükség.

Magyarok és oláhok cím alatt érdekes cikket közöl a »Gil Blas« párisi újság *Adrien Duvand* tollából, ki nevezett lap polit. főmunkatársa, s most végre alapos információk útján határozottan a mi pártunkra áll. Ismerteti a gör. kel. klérus nagyszabeni zsinatának határozatát, melyben a polgári házasság ellen

foglal állást s csak az olyan házasságot tartja törvényesnek, mely az egyház előírása szerint kötött. Kétségtelennek mondja, hogy az állam elleni veszedelmes partikularizmusnak főoka az a sok privilégium, melyet itt a felekezetek papsága a lelkiek terén élvez, s mely a házasságot teljesen vallásos aktussá formálta. A görögkeleti klérus művelete oly politikai pártra vezethető, mely magát az egész oláh népre okiroyálta s tendenciája nem kevesebb, mint hogy Erdélyt elszakítsa Magyarországtól s Románia karjai közé dobja. Nyugat-Európa az erdélyi oláh kérdést — elég sajnálatos — nem jól ismeri; mert erre eddig csak szubjektív információk útján jutott, vagy szerepelt itt a kvantitá neglignsable is. Csak egyetlen pillanat a térképre azonnal megmutatja, hogy Erdély Magyarország integráns része, melynek elszakítása megbontásával az egyensulynak valószínű veszedelme lenne Európának. Hogy vannak elnyomott oláhok — igaz; de azokat nem Erdélyben kell keresni, hanem a beszarabiai, szerbiai, macedoni oláhokban, kiknek sorsa azonban az oláh szereplő férfiakban élénkebb érdeklődést soha nem keltett, talán azért, mert ezek Románia terjeszkedési sferáján kívül esnek; pedig nincsenek valami rózsás állapotban. *Mig* Erdélyben két és félmillió oláh lakos mellett 3700 oláh iskolát találunk. — *Beszarábiában* egyetlen oláh tanintézet sines; *mig* az erdélyi oláhok a legteljesebb vallásszabadságot élvezik: a beszarabiai oláhoknak egyetlen egy papjuk sines. Azon panasz pedig, hogy Magyarország az oláhokat nyelvüktől akaria megfosztani?.. óh igen! elnyomja annyira, hogy száz oláh közül hat sem tud magyarul! Magyarország saját hatalma rovására kedvezett az oláh polgároknak. Tulzó erőfeszítésük tehát nemcsak nem képes erősíteni irántok a rokonszenvet, hanem épen annak ellenkezőjét hozza meg a mit reményltek, ha folytatják a harcot egy nemzet ellen, melynek századok óta integráns részét teszik.

DELEGÁCIÓK.

Ófelsége a király e hó 8-án fogadta a szokott formalitások mellett a magyar országos bizottság tagjait a bécsi burghban, ahol *gróf Andrássy Aladár*, mint a magyar delegáció elnöke, a királyt hódoló tiszteletteljes beszéddel üdvözölte, melyben elibe tárva a két delegáció munkálkodásának tervét, kérte őfelségét, hogy védképességünk fejlesztése, nagyhatalmi állásunk és békepolitikánk fentartása mellett legyen ő is tekintettel az ország anyagi erőforrásainak kiméltésére.

E beszéd után őfelsége válaszolt, hasonlóan üdvözölte a delegátusokat. *Andrássy* beszédére kedvezően nyilatkozott s őszinte megelégedésének kifejezést adván, a delegátusok munkájára a legáldásosabb sikert kívánta.

A magyar delegáció után következett az osztrák delegáció fogadása, amely alkalommal *Lobkovicz* herceg, az osztrák delegáció elnöke, üdvözölte őfelségét, felemlítvén a nép adózó képességének túlságosát, ebben a tekintetben hivatkozott őfelsége legbölcsebb intencióira és kegyességére, de ezenkívül igérte, hogy a delegáció a monarchia biztonsága és hatalmi állása érdekében a közös miniszterium javaslatait a legnagyobb lelkiismeretességgel fogja megvizsgálni. Erre őfelsége ugyanazt a választ adta, mit a magyar delegációnak.

Külföld.

Antisemita hecc történt bécsi telephon tudósítás szerint a waringi 18-ik kerületben, melynek majdnem áldozatává lett egy *Pernitz* nevű lengyel zsidó, ki kaftánba öltözötten látogatására ment ott lakó nagybátyjának s csak a kivonult városrészbéli összes rendőrségnek sikerült a durva csöcseléktől megszabadítani. Bizony nincs mit irigylünk osztrák testvéreinknek sem felvilágodottságától, sem emberi érzésétől, melynek elégséges egy galíciai zsidó kaftányát meglátni, hogy a rituális agrémét lássa maga előtt, s a zsidó embertársat halálra keresse.

Annál jobban esik ideiktatnunk a *F. L.* azon hírt, mely szerint egy nagylelkű emberbarát *Hirsch* br. azon a napon, melyen a főrendiház a zsidók recepcióját megszavazta, fél millió frt alapítványt tett a végett, hogy az a zsidóságnak a magyarságba való beolvasztására fordítottassék. A cél valóstására hivatott tervet elkészítésére kiküldött bizottság munkálata már legközelebb nyilvánosság elébe kerül.